

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงาน” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมุ่งเน้นศึกษาถึงวิธีการสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงาน เพื่อวิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงาน โดยใช้กรอบแนวคิดการและทฤษฎีการเล่าเรื่องและวิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งโดยใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎีสัญญาวิทยาในการสร้างการสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่ง ในบทนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับระเบียบวิธีการที่ใช้ในการวิจัยเพื่อให้ทราบขั้นตอนดังกล่าว ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ประเภทของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งวิเคราะห์วิธีการสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งโดยอาศัยกรอบแนวคิดและทฤษฎีการเล่าเรื่อง และกรอบแนวคิดและทฤษฎีสัญญาวิทยาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ โดยทำการวิเคราะห์เนื้อหา ถ้อยคำ วิลี ประโยค และปมแฝงเร้นในบทเพลงลูกทุ่งที่ได้คัดเลือกมาทำการศึกษา รวมทั้งการวิเคราะห์จากวัตถุที่สามารถให้ความหมายได้ เช่น แผ่นซีดีเพลง คาราโอเกะ รูปภาพหน้าปกซีดี เพื่อให้ได้ข้อสรุปของข้อมูลเชิงคุณภาพ

2. หน่วยการวิจัย

หน่วยการวิจัยคือ บทเพลงลูกทุ่งของไมค์ ภิรมย์พร และบทเพลงลูกทุ่งของต่าย อรทัย หน่วยการวิจัยย่อยคือ ภาษา ถ้อยคำ วิลี ประโยค ของบทเพลงลูกทุ่งของไมค์ ภิรมย์พร และบทเพลงลูกทุ่งของต่าย อรทัย

3. วิธีการวิจัย

3.1 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ทั้งหมดเป็นเวลา 8 เดือน ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ.2550 ถึง เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2551

3.2 แหล่งข้อมูลในการวิจัย

แหล่งข้อมูลในการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

3.2.1 แหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร ได้แก่ เอกสารวิชาการ บทความ ตำรา และผลการวิจัย

3.2.2 แหล่งข้อมูลที่เป็นบทเพลง ได้แก่ บทเพลงของ ไมค์ ภิรมย์พร และค่าย orts

3.2.3 แหล่งข้อมูลที่เป็นวัตถุที่ให้ความหมาย ได้แก่ เทปเสียง ซีดีเพลง วีซีดีคาราโอเกะ มิวสิควีดีโอ

3.2.4 แหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคล ได้แก่ ผู้ใช้แรงงาน

3.3 วิธีการคัดเลือกแหล่งข้อมูลในการวิจัย

3.3.1 แหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร ผู้วิจัยมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้คือ

- 1) เป็นเอกสารที่มีความเกี่ยวข้อง
- 2) เป็นเอกสารที่มีความน่าเชื่อถือ
- 3) เป็นเอกสารแท้จริงอ้างอิงได้
- 4) เป็นเอกสารสืบค้น

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นแนวทางในการคัดเลือกแหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร ดังมีเอกสารที่นำมาเป็นข้อมูลดังต่อไปนี้

1. หนังสือเกี่ยวกับบทเพลงลูกทุ่งเพลง ทั้งหมด 7 เล่ม ได้แก่
 - วัฒนธรรมการเพลงลูกทุ่งในสังคมไทย
 - เพลงลูกทุ่ง เจนภพ จบกระบวนวรรณ
 - เพลงนอกศตวรรษ
 - รวมเพลงลูกทุ่งยอดนิยม
 - เพลงชีวิต “ศิลปินครูบ้านป่า” สลา คุณวุฒิ
 - เขียนฝัน ปั่นเพลง กับ อาจารย์ ธงชัย เล็กกัมพล
 - ชลธิ์ ธารทอง เทวดาเพลง

2. วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด 6 เล่ม ได้แก่

- วิทยานิพนธ์ของบุบผา เมฆศรีทองคำ (2533) เรื่อง บทบาทของเพลงลูกทุ่งในการพัฒนาอาชีพชีวิต: วิเคราะห์เนื้อหาของเพลงลูกทุ่ง ในช่วงปี พ.ศ. 2532-2533
- วิทยานิพนธ์ของสุกยง พันธุมโกมล (2537) เรื่อง การเชื่อมโยงเนื้อหาของเพลงไทยลูกทุ่งยอดนิยมในช่วง พ.ศ.2498-พ.ศ.2535
- วิทยานิพนธ์ของกุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์ (2539) เรื่อง การวิเคราะห์การเล่าเรื่องในเพลงไทยลูกทุ่ง
- วิทยานิพนธ์ของเพิ่มพร ธนสีลังกูร (2544) เรื่อง วิเคราะห์วรรณกรรมเพลงของสลา คุณวุฒิ
- วิทยานิพนธ์ของนิพนธ์ สุวรรณรงค์ (2549) เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์ผลงานเพลงไทยลูกทุ่งประพันธ์โดยสลา คุณวุฒิ
- วิทยานิพนธ์ของอลิสา เลียงรินรัมย์ (2549) เรื่อง ถิ่นภาษาในเพลงลูกทุ่งของ สลา คุณวุฒิ

3.3.2 แหล่งข้อมูลที่เป็นบทเพลง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจงคือ บทเพลงของนักร้องชาย 1 คน ซึ่งได้แก่ ไมค์ ภิรมย์พร และนักร้องหญิง 1 คนซึ่งได้แก่ ต่าย อรทัย กำหนดจำนวนบทเพลงไว้คือปีละ 5 บทเพลง การคัดเลือกบทเพลงที่นำมาศึกษาใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง โดยมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

- เป็นบทเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงาน
- เป็นบทเพลงที่ได้รับความนิยมสูงในกลุ่มผู้ใช้แรงงาน
- เป็นบทเพลงที่มียอดจำหน่ายเทปเสียง ซีดีเพลง วีซีดี เป็นจำนวนมาก
- เป็นบทเพลงที่รู้จักของทั้งในกลุ่มผู้ใช้แรงงานและบุคคลทั่วไปที่นิยมฟังเพลงลูกทุ่ง จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกบทเพลงที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

นักร้องชาย ไมค์ ภิรมย์พร ได้แก่

1. ยาใจคนจน
2. ขาแรงแตงนาง
3. อยากเด็ดดอกฟ้า
4. เหนื่อยไหมคนดี
5. ผ้าขาวบนบ่าซ้าย

นักร้องหญิง ต่าย อรทัย ได้แก่

1. ดอกหญ้าในป่าปูน

2. โทราหาแห่งเคื้อ
3. ขอใจกันหนาว
4. นอนฟังเสียงฝน
5. กำแพงปริญญ

3.3.3 แหล่งข้อมูลที่เป็นวัตถุ ได้แก่ เทปเสียง ซีดีเพลง วีซีดี คาราโอเกะ มิวสิควิดีโอ โดยคัดเลือกแบบเจาะจงเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานของ ศิลปินไมค์ ภิรมย์พร และศิลปินค่าย อรทัย

3.3.4 แหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคล ได้แก่ กลุ่มผู้ใช้แรงงาน จำนวน 20 คน โดยแบ่งเป็น เพศชาย จำนวน 10 คน เพศหญิง จำนวน 10 คน โดยคัดเลือกจากผู้ใช้งานที่รู้จักสนใจและฟังบท เพลงลูกทุ่งเป็นประจำ โดยเฉพาะบทเพลงของศิลปินไมค์ ภิรมย์พร และศิลปินค่าย อรทัย

3.4 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 แบบวิเคราะห์เพื่อเก็บข้อมูลที่เป็นบทเพลง

- แบบวิเคราะห์โครงเรื่องตามโครงสร้างการเล่าเรื่องแบบสามองก์ ตาม แนวคิดของอริสโตเติล

3.4.2 แบบวิเคราะห์การสื่อความหมายในระบบสัญลักษณ์

- แบบวิเคราะห์การรับรู้การสื่อความหมายของผู้ใช้แรงงาน

3.4.3 แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด

สร้างแบบสัมภาษณ์ โดยนำประเด็นที่ได้จากการกำหนดวัตถุประสงค์ และ ข้อมูลจากการศึกษาให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดและทฤษฎีการวิจัย นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จ แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญคือ รองศาสตราจารย์ณัฐวัฒน์ สุทธิโยธิน แก่ใจและปรับปรุงแบบ สัมภาษณ์ให้เหมาะสมตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการ ดังนี้

3.5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นเอกสาร ได้แก่ หนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะใช้วิธีการสืบค้น รวบรวม คัดแยกประเภท และจัดหมวดหมู่

3.5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากบทเพลงลูกทุ่ง ได้แก่ บทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานของศิลปินไมค์ ภิรมย์พร และศิลปินค่าย อรทัย

3.5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เป็นวัตถุให้ความหมาย ได้แก่ เทปเสียง ซีดีเพลง วีซีดี คาราโอเกะ มิวสิควิดีโอ

3.5.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคล ได้แก่ ผู้ใช้แรงงาน วิธีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ใช้วิธีดังต่อไปนี้

1) เก็บข้อมูลในช่วงวันเวลาที่เหมาะสมคือ ใช้เวลาสัมภาษณ์ผู้ใช้แรงงานในช่วงหลังเลิกงาน ช่วงเวลาว่างหลังจากภารกิจประจำวันของแต่ละบุคคล

2) ในการสัมภาษณ์ประกอบการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้เปิดบทเพลงลูกทุ่งพร้อมเนื้อเพลงให้แก่ผู้ใช้แรงงานในแต่ละบทเพลงก่อนการสัมภาษณ์

ใช้วิธีการสัมภาษณ์เพื่อตรวจสอบการรับรู้ ดังต่อไปนี้

(1) การวิเคราะห์ถึงการสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานของศิลปินไมค์ ภิรมย์พร และศิลปินต่าย อรทัย ไปตรวจสอบการรับรู้การสื่อความหมายในกลุ่มผู้ใช้แรงงาน โดยมุ่งเก็บข้อมูลจากสัมภาษณ์กลุ่มผู้ใช้แรงงานที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของวิธีวิจัยโดยตรง โดยคัดเลือกจากผู้ใช้งานที่รับฟังและรู้จักบทเพลงลูกทุ่งของศิลปินที่นำมาวิจัย

(2) ผู้วิจัยแบ่งผู้ใช้แรงงานที่ไปตรวจสอบการรับรู้การสื่อความหมายออกเป็น 3 กลุ่ม โดยเป็นเพศชาย จำนวน 10 คน เพศหญิง จำนวน 10 คน โดยคัดเลือกจากผู้ใช้งานที่รู้จักสนใจและฟังบทเพลงลูกทุ่งเป็นประจำ โดยเฉพาะบทเพลงของศิลปินไมค์ ภิรมย์พร และศิลปินต่าย อรทัย

กลุ่มที่ 1 ผู้ใช้แรงงานที่ประกอบอาชีพก่อสร้างอันได้แก่ ช่างไม้ ช่างปูน พนักงานขับรถส่งวัสดุก่อสร้าง พนักงานขนวัสดุก่อสร้าง ช่างซ่อมบำรุงในสถานประกอบการต่างๆ โดยคัดเลือกจากผู้ใช้งานที่รู้จักสนใจและฟังบทเพลงลูกทุ่งเป็นประจำ โดยเฉพาะบทเพลงของ ศิลปินไมค์ ภิรมย์พร และศิลปินต่าย อรทัย

กลุ่มที่ 2 ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมอันได้แก่ ผู้ใช้แรงงานที่ทำงานอยู่ในโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ โดยคัดเลือกจากผู้ใช้งานที่รู้จักสนใจและฟังบทเพลงลูกทุ่งเป็นประจำ โดยเฉพาะบทเพลงของศิลปินไมค์ ภิรมย์พร และศิลปินต่าย อรทัย

กลุ่มที่ 3 ผู้ใช้แรงงานในภาคบริการอันได้แก่ ผู้ใช้แรงงานที่ประกอบอาชีพพนักงานเสิร์ฟอาหาร พนักงานต้อนรับ แม่บ้านทำความสะอาด โดยคัดเลือกจากผู้ใช้งานที่รู้จักสนใจและฟังบทเพลงลูกทุ่งเป็นประจำ โดยเฉพาะบทเพลงของศิลปินไมค์ ภิรมย์พร และศิลปินต่าย อรทัย

4. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การจัดหมวดหมู่ลำดับของข้อมูล

4.2 การวิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงโดยการเล่าเรื่อง และการสื่อความหมายในระบบสัญลักษณ์

4.2.1 การวิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งโดยใช้ทฤษฎีการเล่าเรื่องแบบคลาสสิก (Classical Narration) ของอริสโตเติล (Aristotle)

4.2.2 การวิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งโดยใช้โครงสร้างการเล่าเรื่องแบบสามองก์ (The Classical Three-Act Structure)

4.2.3 การวิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งโดยใช้ทฤษฎีการเล่าเรื่องของนอร์แมน ฟรีดแมน (Norman Friedman)

4.2.4 การวิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งโดยใช้ทฤษฎีสัญญะวิทยา

5. การสรุปและนำเสนอข้อมูล

การสรุปและนำเสนอข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

5.1 ผลการวิเคราะห์กระบวนการสร้างศิลปในเพลงลูกทุ่งผ่านระบบสัญลักษณ์

5.2 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งโดยใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎีการเล่าเรื่อง

5.3 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งโดยใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎีสัญญะวิทยา